

ARTIGA 8

Novembre
2009

REVISTA D'ART I PENSAMENT CONTEMPORANI

// Portada

PIETER HUGO //////////////////////////////////////

Escort Kama, Enugu. Nigèria, 2008 // // // // //

Tinglado 2. Port de Tarragona // **SCAN 2009** // // // // //

Joves i madurs artistes de les nostres terres, es formen o treballen en llocs allunyats. ARTIGA n'ha convidat alguns perquè ens expliquin la seva experiència.

ESPERANÇA COBO

Cinc anys a Bristol

«Ohh ...,
Can anybody see the light,
Where the morn meets the dew,
And the tide rises,
Did you realise no one can see inside your view,
Did you realise for why this sight belongs to you.»

Strangers, Portishead.

Bristol és atmosfèrica i humida, com la lletra de la cançó de Portishead, però aquesta primera impressió de quietesa continguda és sols un miratge. Bristol és heterogènia i multicultural, als seus carrers es barregen gairebé totes les cultures, ètnies i tribus urbanes imaginables. Les

parets de la ciutat esquitxades dels grafitis del Basky comparteixen espontaneïtat i color amb els parcs, les bicicletes i els edificis victorians que s'enreden amb les melodies hipnòtiques dels Massive Attack. Fa gairebé

cinc anys que visc a Bristol, hi vaig venir amb una beca d'art a la University of the West of England... i aquí seguim, em va agradar la diversitat i el dinamisme de la seva escena artística i vivencial. A Bristol passen coses, emmagatzema energia i posseeix espais, canals de producció i difusió que vitalitzen tots els àmbits de la creació, començant pel ciutadà que participa del seu escenari artístic. A Tarragona la crisi no és creativa, podrien passar coses, però el desinterès institucional, la manca d'infraestructures i un tarannà carrincló, potencia una realitat estancada i esmorteïda. Des d'Anglaterra segueixo aprofundint en projectes individuals i he col·laborat amb iniciatives d'art contemporani com Plan9 (www.plan9.org.uk) o Southbank Bristol Arts Trail. Treballo en una escola que imparteix la pedagogia Waldorf i on la creativitat de l'educador i dels nens fonamenta el procés educatiu. *That's all for now!*

ELENA APARICIO

Al voltant de l'art

www.museopicassomalaga.org

Parlar d'experiències personals a l'entorn professional, dins l'art, l'educació i els museus, és una feina estranya, divertida, aclaparadora i amb una certa dificultat seductora.

Molt temps enrere em va colpir la idea d'unir dos dels mons que més m'interessaven: l'art i les persones. Vaig estudiar Geografia i Història a la Rovira i Virgili, Museologia a la Universitat de Barcelona i Educació Artística a la Complutense de Madrid. Aleshores vaig esbrinar que m'agradava tant aprendre, com ensenyar, compartir, treballar amb la gent i bescanviar idees, pensaments i sensacions.

Han passat quasi quinze anys de la meua primera experiència com a educadora al Museu de Valls i l'exposició d'art contemporani «Testimoni fi de segle». Parlar d'aquelles peces amb nens i joves va esdevenir natural i divertit. Tanmateix, provocar la participació, el diàleg i la reflexió de persones adultes davant obres d'art, a vegades aparentment absurdes, resultava bastant més complex. Llavors vaig descobrir la importància de respectar els temps i la manera de comunicar que necessita cadascú. Escoltar, pensar, aprendre, compartir, posar-se al lloc de l'altre, observar, comunicar, empatitzar, etc., van revelar-se com a parts indispensables del procés d'educar.

L'oportunitat d'iniciar una experiència professional a l'estranger me la va brindar una beca de museologia del Museu Peggy Guggenheim de Venècia. Aquest fet va engegar un procés de creixement i aprenentatge dins del qual encara em trobo.

Treballar en altres entitats italianes com la Biennal d'Art Contemporani de Venècia o la Fundació Michelangelo Pistoletto a Biella (Piemonte), va facilitar-me el camí per portar a terme projectes personals com el GARBA (Joves Artistes en Residència a Basilicata, Itàlia) o crear Rizoma

un grup de treball internacional amb comissaries i artistes, que ens ha portat a presentar exposicions i accions educatives arreu de Mèxic, Itàlia o Anglaterra.

I el 2003 va sorgir el projecte d'un Museu Picasso a la ciutat de Màlaga. Tot per fer.

A un petit equip de tres persones se'ns ofería la sorprenent oportunitat de crear un departament d'Educació i desenvolupar tot tipus de propostes. La intuïció, la il·lusió i l'experiència trobaren la base teòrica a mètodes i conceptes propis de la psicologia cognitiva, les estratègies de pensament visual, la pedagogia constructivista o l'educació inclusiva, aplicades a l'art.

I sis anys després, amb una consolidada i àmplia programació educativa, mantenim la particularitat que totes les activitats estan fonamentades en la interacció, la integració, el desenvolupament de les capacitats i l'aprenentatge, mitjançant el diàleg en grup davant imatges artístiques. Nens, joves, adults, escolars, universitaris, docents o persones amb necessitats especials d'aprenentatge, atenció, comunicació, integració social, físiques, auditives, visuals, mentals, psíquiques, etc., parlen del que veuen i senten davant d'obres de Picasso i els seus contemporanis.

Puc explicar-vos una vivència?

Abans de l'estiu, en una activitat familiar amb associats de la ONCE, compartida amb visitants individuals, hi havia la Sarai, una nena cega total que dos anys enrere havia

participat en la visita-taller Escoltar, veure i tocar. Sobre una de les obres de Picasso de seguida va compartir amb els altres participants que aquella peça «ja l'havia vist». S'havia inspirat en ella per crear la seva obra, «una mare amb molts braços de colors, perquè així podia abraçar molt fort i molts cops al seu nadó». Una intensa sensació, un record inoblidable.

Potser la reflexió des d'aquí pot generar-se des de l'interior de cadascú. Què es descobreix i provoca, gaudint de l'observació i el diàleg al voltant de l'art? És a dir, de treballar amb l'art i les persones? Potenciar el pensament crític i les capacitats cognitives, fomentar la comunicació i la cooperació, valorar les particularitats de cada persona, respectar la diversitat, incloure... i somriure, sorprendre's i divertir-se!

Somnis, dubtes, reptes, idees, projectes, pors i il·lusions. Institucions o sectors no oficials, museus i artistes, universitats, realitats socials diferents, contemporaneïtat múltiple o atemporalitat constant, l'educació reglada i la no formal. Tot conviu. És l'experiència de créixer dins i fora de l'entorn habitual.

Començar a cercar-los gràcies a l'empenta d'entitats properes, com la Universitat Rovira i Virgili, l'associació cultural Anima't o el Museu d'Art Modern a Tarragona i Còdol Educació o el Museu Comarcal Salvador Vilaseca a Reus, em van engrescar a creure en aquest món tan eteri i intangible que són l'educació i l'art.

Durant l'últim any he fet classes a universitats com l'Autònoma de Mèxic o la Metropolitan University de Londres. En l'actualitat treballo com a coordinadora de continguts i programes educatius al Departament d'Educació del Museu Picasso Màlaga, ple d'energia, professionalitat i constants i noves experiències, immerses en un procés continu de creixement i d'ensenyança-aprenentatge.

Us ho havia dit. Estrany, curiós i enriquidor. I tants anys després continuo enamorada de la meua feina. Un luxe i un plaer.

ALBA SOTORRA

Sentir-me de tot arreu

www.acavisuals.netwww.safofilms.com

La primera experiència que vaig tenir a l'estranger treballant en el món dels documentals va ser a Guatemala el 2001. Vaig conèixer Luciérnaga, una productora de documentals amb seu a la capital. Em vaig instal·lar amb ells, col·laborant com a càmera. Quan feia dos mesos que era allà em van demanar que anés a fer el *making off* d'una pel·lícula de ficció que es rodaria a la selva del Petén. Dormíem en petites cabanes entre als arbres, rodejats de micos que de nit bramaven com feres. I ens movíem amb llanxa o canoa per un riu enorme d'aigües negres, el río de La Pasión.

A principi del 2003 vaig fer de càmera gravant un documental a Cuba. Van ser tres setmanes de feina intensa, seguida de nits intenses. Vaig dormir molt poc. Des de llavors he quedat lligada a Cuba i hi he tornat dues vegades més. M'hi sento molt a gust.

Aquell mateix any me'n vaig anar a fer l'últim any de la carrera a Puerto Rico –fins llavors havia estudiat a Madrid. Allà vaig estar treballant de fotògraf. Quan feia uns mesos que era allà va esclatar un conflicte a Haití que va enderrocar el president Aristide. I jo me n'hi vaig anar amb la idea de fer un reportatge. Van ser tres setmanes intenses i caòtiques que vaig passar amb un noi que vaig conèixer de casualitat quan vaig arribar. No vaig fer cap reportatge.

El 2005 vaig començar el meu primer treball com a autora: *Mirades desvelades*, un documental que retrata la vida de cinc dones artistes de diferents països musulmans. Amb la càmera sota el braç, vaig sortir en autoestop des de Tarragona i me'n vaig anar per terra fins a Pakistan. Va ser un viatge/rodatge que va durar més d'un any per Bòsnia, Turquia, Iran, Afganistan i Pakistan.

El meu segon documental és *A Qatar* i reflexiona sobre

la felicitat i el progrés. He estat uns mesos allà gravant material per a la investigació i a l'abril i maig hi anirem tot l'equip a rodar. És el primer documental que faig amb pressupost i equip humà professional.

Què et porta a buscar els temes en llocs tan complicats, perillosos o allunyats?

Avui ja no hi ha distàncies. La globalització fa que et sentis a casa a tot arreu i enlloc. I aquesta idea em fascina. En el documental *A Qatar* reflexiono sobre això: el progrés crea espais clònics a diferents territoris del planeta. Les fronteres semblen diluir-se però a la vegada cada cop ens sentim més allunyats d'allò que tenim més a prop. El que ens rodeja no para de canviar i si no corres a adaptar-t'hi ja no et sentis d'enlloc, i l'espai que consideres teu es redueix al mur de casa teva –o de la teva habitació. Jo prefereixo sentir-me de tot arreu.

Com veus la vida i la cultura nostra quan ets fora?

Quan sóc fora m'oblido de la manera com visc a Reus o Barcelona. Simplement m'adapto al nou territori. I quan torno faig el mateix. Normalment em costa més quan torno.

Explican's el teu projecte immediat a Àfrica

Docu-Africana neix d'una doble necessitat. Impulsar la presència de la dona en la producció d'obres audiovisuals i obrir noves vies d'expressió per a la dona africana d'avui, amb l'objectiu de generar noves formes de representar i entendre el món que contribueixin a despolaritzar els centres de pensament i poder. Una societat que es pot expressar de manera més igualitària i plural és també una societat més justa.

Aquest projecte va néixer per un contacte que tenim a Zimbabwe; una amiga que treballa a l'ambaixada d'Espanya a Harare ens va comentar que estava col·laborant amb l'organització WFOZ - Women Filmmakers of Zimbabwe, responsable d'un festival de cinema de dones. La directora d'aquest grup, Tsitsi Dangarembga, va ser la primera dona negra de Zimbabwe que va dirigir un llargmetratge cinematogràfic. Ella ens va explicar que havien fet una crida per tal d'expandir i reforçar la presència de les dones en la producció audiovisual i el cinema.

Arran d'això vàrem desenvolupar la idea de DOCU-*AFRICANA*, un taller per a directores, en forma de laboratori de producció audiovisual, que viatjaria a diferents països africans. Des de WFOZ varen començar a formar un grup de dones de diferents edats i amb diferents nivells d'experiència interessades en dedicar-se professionalment a la realització de documentals.

El primer laboratori tindrà lloc a Zimbabwe el novembre del 2009. Durant un mes 10 dones locals, 1 directora catalana i 1 directora novaiorquesa, compartirem coneixements, tècniques i trucs sobre diferents eines, equips, formes d'expressió, estils i estructures. El projecte incorporarà Internet com una finestra cap al treball en procés de producció i el desenvolupament del laboratori.

Produïrem una sèrie de PodCasts, episodis de vídeo de format curt que es podran veure a Youtube i a través d'una sèrie de webs dedicades al cinema independent i al documental. A més a més, produïrem un documental col·lectiu que s'estrenarà al Festival Internacional de Cinema de Dones de Zimbabwe.

UN RECORREGUT PER LA PRODUCCIÓ DE TOM CARR

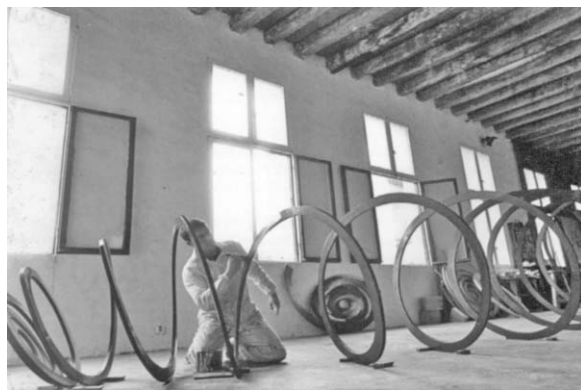
// ANTONIO SALCEDO

.....
Reverberatio. Obres de Tom Carr 1974 – 2009
Fundació Caixa Tarragona, del 8 de setembre al 29 novembre
.....

A la Fundació Caixa Tarragona es presenta una bona selecció de la producció de l'escultor tarragoní Tom Carr, una mostra en la qual podem veure obres de diversos períodes, tècniques i materials.

Si bé és cert que el recorregut no està plantejat cronològicament hi ha una obra primerenca que té un significat particular, *Pescador del Serrallo*, realitzada el 1974, quan estava estudiant a l'Escola de Belles Arts de Barcelona. Forma part d'un conjunt integrat per dibuixos de les muralles romanes i del port de Tarragona. Representa el seu inici com a artista i d'altra banda mostra la relació que té la seva producció amb la seva ciutat. L'artista considera que el fonament de la seva obra es troba en aquests dibuixos, tant pel seu concepte –l'organització en equip que va veure a les feines del port–, com per la relació visual i formal que va establir amb les muralles i que deixarà la seva empremta en el caràcter arquitectònic d'una part del seu treball. En aquesta línia trobem algunes de les seves primeres obres en fusta, com *Blue espiral* (1987), en la qual a més incorpora una

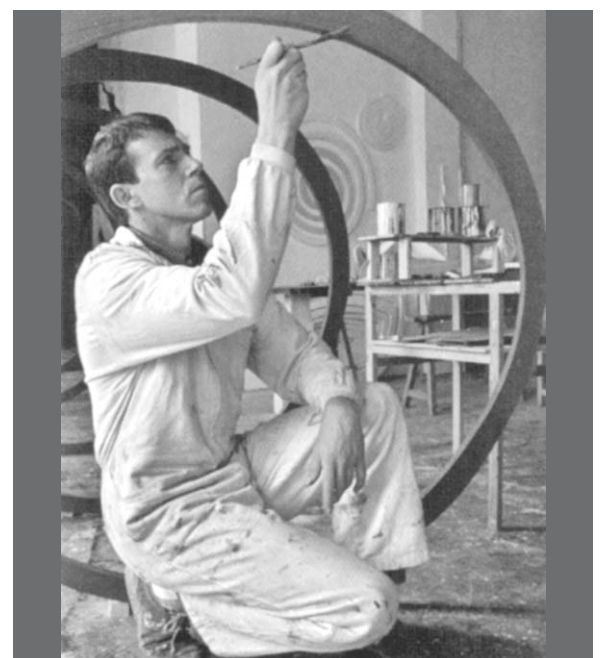
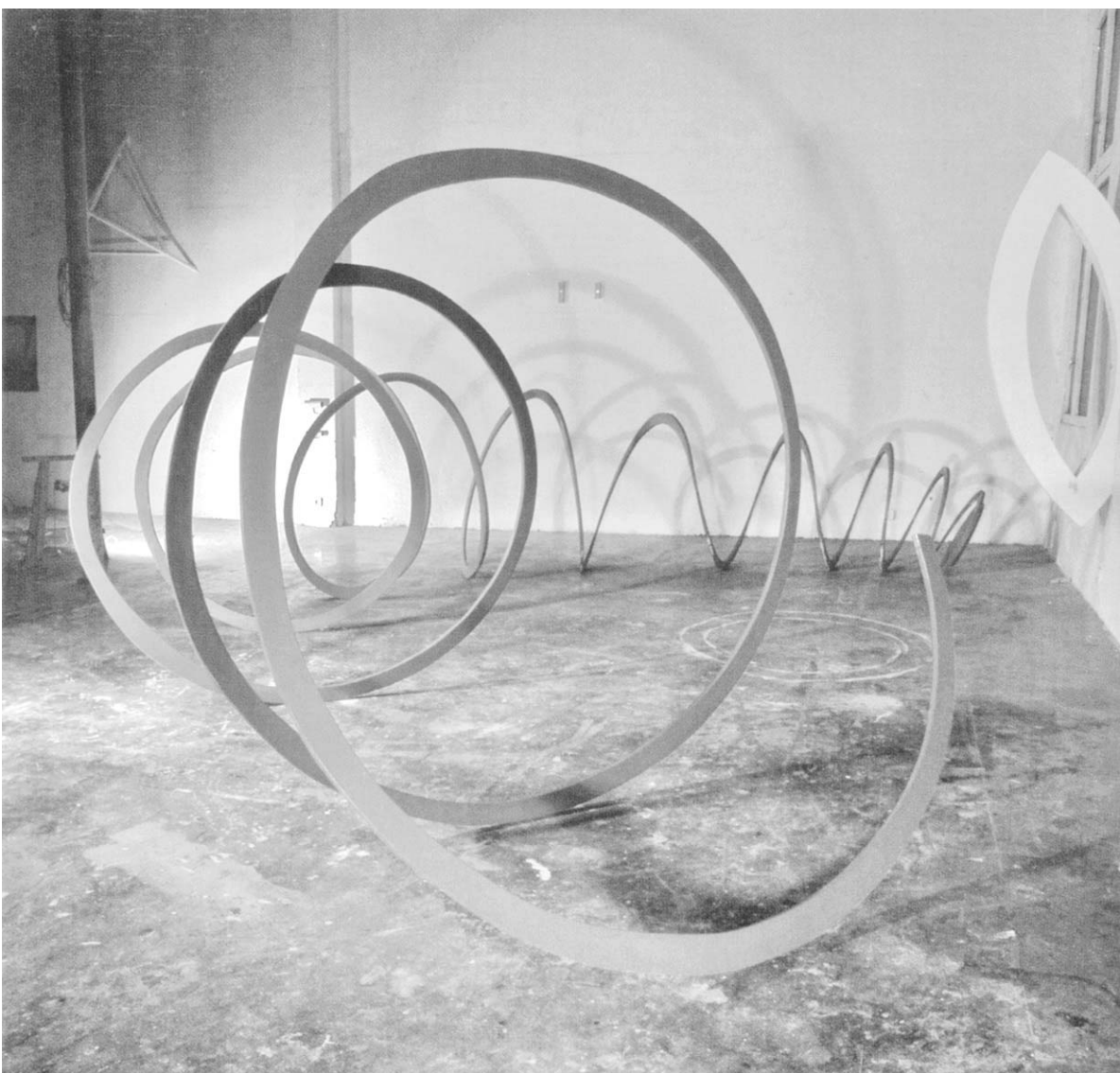
de les seves formes més definitòries: l'espiral. A l'exposició podem veure el procés d'investigació i de creació que Tom Carr ha desenvolupat a partir d'aquesta forma geomètrica. Òbviament cal destacar el pes que té la geometria en la seva obra i que la comissària de la mostra ha pres com a eix vertebrador, articulant-la a partir de quatre figures: cercle, espiral, hèlix i piràmide. Figures que el permeten concebre les seves obres amb una gran economia de mitjans, que és un altre dels aspectes que caracteritzen la seva producció: poder expressar el màxim a partir del mínim. Per aquesta raó les seves obres destaquen per la seva aparent senzillesa, però en realitat darrere d'elles hi ha un acurat procés d'elaboració, del qual són un bon exemple els esbossos que trobem a

l'exposició, que ens fan possible conèixer en part el seu procés de creació, el seu grau de dificultat, com també permeten entendre la càrrega polisèmica que els

acompanyen. Cal recordar el sentit que l'artista vol donar a les obres. Vol que els seus treballs s'integrin dins de la tradició simbòlica, símbols que formen part de la majoria dels pobles de la terra, com la torre, la muntanya, la cova, el riu, el foc, etc. Aquesta relació ens porta a una altra de les seves fonts: la relació amb la natura. No hem d'oblidar que l'espiral la podem trobar tant en el regne animal com el vegetal i que està associada a la idea de creixement, de canvi; justament «espiral de creixement» és el nom que rep l'espiral logarítmica. De l'espiral passa a l'hèlix, podem dir que una és una progressió de l'altra. El treballar amb l'hèlix l'ha permès introduir el factor temps –entès com el desenvolupament que es produeix de l'espiral a l'hèlix–, el d'espai i, a més, aportar la tridimensionalitat, crear composicions en què el buit arriba a assolir la major part del protagonisme, amb el que atorga a les seves peces, independentment de la seva grandària, una gran lleugeresa i volatilitat. Ens queden les seves obres amb forma piramidal, les seves agulles o fites que funcionen com a elements ascensionals, o com a llocs referencials, creades en diversos materials, jugant amb la corporeïtat i densitat del material, com la que tenim a la mostra.

Dins de tot aquest conjunt, i dins de la seva producció dos elements més són essencials: el color i la llum, elements que són part intrínseca de moltes de les seves peces, com ho demostren les seves conegudes instal·lacions lumíniques o com l'obra que dona títol a la mostra, i que fou creada especialment per a ella, *reverberatio*.

EN TORNO AL HORIZONTE DE JUAN CRUZ-PLAZA

// MÀRIUS DOMINGO

Museu d'Art Modern de Tarragona
Del 9 de juliol al 30 d'agost de 2009

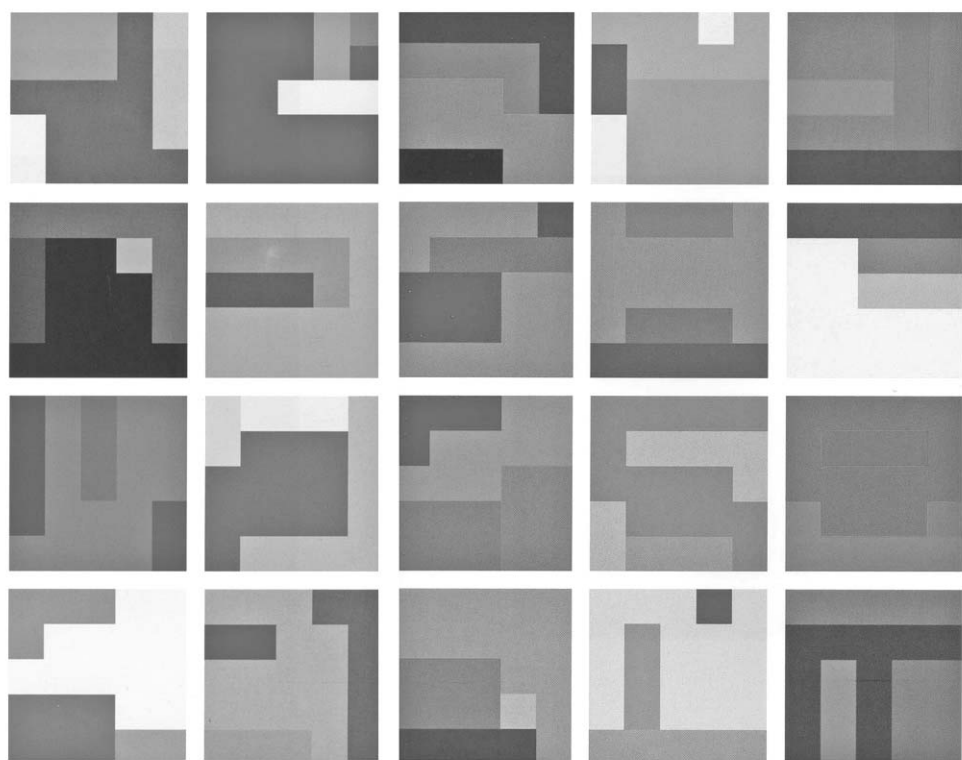
L'artista va batejar la mostra de manera molt explícita: «En torno al horizonte», allò que es veu quan es mira de lluny. Mentre els títols de les obres apuntaven a les seves preocupacions, *Campoespacio*, *Suite italiana*, *Eremitas*,

o *28 instantáneas en amarillo*, la relació amb l'espai, amb la cultura italiana clàssica, la vida contemplativa, o les múltiples relacions que es poden establir amb un mateix color.

En una primera aproximació al treball de Juan Cruz-Plaza (Sòria, 1959) el que ens atrau és la voluntat de construir un llenguatge propi. Un laberint de línies rectes i netes, com si fos el plànol dels carrers d'una ciutat molt moderna o la planta d'un edifici que ha crescut dissenyat per diferents arquitectes que seguien un pla preconcebut que es desenvolupa en llargues sèries. La planimetria en blanc i negre dels projectes, o dels esbossos fets amb

grafit, es tradueix en elements físics sòlids a l'hora d'executar les construccions prèviament dissenyades. Aquesta «traducció» introdueix un element nou: el color. Un secret molt ben guardat que desvetlla l'aplicació *google maps* quan cliquem sobre la vista de satèl·lit d'una ciutat. El que abans era gris es transforma instantàniament en color. El que era una idea o un projecte passa a ser real. Potser en la ment de l'enginyer o l'arquitecte els projectes són en blanc i negre, potser quan somiem fem servir una gamma de grisos. La realitat, en canvi, és en color. En el cas de Juan Cruz-Plaza es tracta d'un color brillant, aplicat amb capes progressives que inunden la superfície amb una textura més pròxima a l'estat líquid que al sòlid. Algú més agosarat hauria parlat d'estat sonor en comptes d'estat líquid, perquè Cruz-Plaza crea amb les seves obres un estat nou, ens presenta el món d'una nova manera i en l'intent de justificar-lo obté resultats suficientment encoratjadors.

Analitzem breument aquests resultats. Primer caldria parlar de la consistència de la sèrie, un element que sempre és d'agrair ja que sovint l'artista poc dotat té tendència a introduir elements contradictoris en el seu treball per tal d'evitar la monotonia o l'avoriment de l'espectador. Són els artistes que pensen que quan l'espectador s'avorreix l'artista està perdut. Per captar la nostra atenció Cruz-Plaza amaga l'arsenal pesat i fa servir el bisturí; canvis subtils en cada nova peça que ens presenta, conservant cada vegada la mateixa matriu i fent servir sempre el llenguatge que ens ha anat ensenyant, mantenint sempre un subtil equilibri entre els elements analítics i els purament instintius, entre el cervell i el cor, que sempre projecten la seva ombra sobre tot projecte artístic de llarga durada amb vocació de permanència.

L'EVOLUCIÓ DEL LLENGUATGE ARTÍSTIC

// IVAN FAVÀ

Creadors dels anys 60. Terres de l'Ebre

La idea de documentar i testimoniar que hi ha en qualsevol exposició és important, i aquesta és una de les primeres motivacions de l'exposició «L'evolució del llenguatge artístic» que es va inaugurar a l'Escola d'Art de Tortosa el mes d'abril i posteriorment s'ha pogut veure al pati de la Diputació de Tarragona durant el mes de juliol i agost. Malgrat les limitacions que imposava un context polític, econòmic i social realment poc propici, durant els anys de la postguerra en un sentit ampli, fins als anys seixanta un grup d'artistes de les Terres de l'Ebre iniciaren el seu camí creatiu i, en paraules del comissari de l'exposició, Leonardo Escoda, la seva particular militància des del territori. Els tretze artistes aplegats en aquesta mostra els havíem pogut veure abans. Ara, però, es transcendeix la idea més historicista de lligar la creació a determinades circumstàncies històriques i, més enllà d'aquest testimoniatge necessari, es proposa a aquests artistes que mostrin el seu treball actual; els seus discursos lligats a les seves circumstàncies i ideologia, a la seva activitat professional i a la seva manera d'entendre l'art. Així, es

visualitza el seu esdevenir actual. Entenem llavors el preàmbul de l'exposició, els tretze retrats d'aquests artistes realitzats pel fotògraf Guille Barberà. Les fotografies, en format gran, traspassen la funció merament documental; capten l'essència de l'artista i de la seva obra i esdeven l'obra d'un autor més. Podríem afegir que són 13+1.

Joan Antoni Blanch i Ferran Cartes són dissenyadors. L'un, industrial, es vol dissenyador d'objectes útils que compagina amb altres purament creatius. L'altre, dissenyador gràfic i escultor, trasllada la puresa formal tant a les portades dels llibres que dissenya com a les seves peces de fusta o marbre. D'altra banda, destaquem Ferran Vilàs, dibuixant i gravador de professió.

Pel que fa als pintors, són representats Ferran Chavarria, que malgrat que no ha abandonat mai el dibuix, s'ha dedicat professionalment a la impressió; i Roberto Escoda, que des de fa temps dibuixa de manera minuciosa els rastres del pas del temps en l'arbre que l'identifica, l'olivera. Per la seva banda, Albert Fabà ha fet de l'experimentació amb la pintura el seu compromís vital. Pere Falcó fa una pintura plena de símbols i signes, entre la figuració i l'abstracció, en què l'home i l'espai són les seves principals preocupacions. Finalment, Frederic Mauri destaca com a pintor i gravador, destre i minuciós, sembla traslladar al quadre els enigmes del seu propi procés creatiu. Manolo Ripollés i Jaume Rocamora s'aparten dels altres. El primer decantat per l'informalisme i la importància de

la matèria que ens remet a la història o als aspectes més consubstancials del paisatge. El segon, fidel al seu llenguatge geomètric, a partir de *collages* construïts amb cartrons. Pel que fa a l'escultura, Joan Escudé construeix amb materials diversos peces en què el ple i el buit interactuen. Les maternitats de terracota són la constant de les obres de Cinta Sabaté. En una altra línia hi ha, per acabar, Pere Valldepérez, que combina l'ofici de vitraller amb l'art. Tot plegat ofereix una interessant mostra col·lectiva i multidisciplinària, que ha volgut reunir les obres d'aquests artistes, però també els seus esbossos, els seus objectes, les seves idees i els espais on les duen a terme; cadascú amb els seus problemes formals i conceptuals per resoldre. Aquesta idea es visualitza en l'edició del catàleg de l'exposició, que vol esdevenir un objecte més de la mostra.

□ **Erotismes**

Tinglado 4 Port de Tarragona. Del 4 setembre al 4 octubre de 2009 // www.antonipinyol.com / www.artcatalunya.com

L'Associació de Galeries (Art)Catalunya ha organitzat aquesta exposició que anirà després a La Sala de Vilanova i la Geltrú. Raquel Medina l'ha comissariat cercant aproximacions a l'etern tema de l'erotisme als fons de les galeries, autèntiques caixes de sorpreses on es poden trobar obres curioses, algunes gairebé inèdites, que han atresorat en les diverses exposicions i contactes amb artistes. 40 escultures, pintures, dibuixos i gravats, com el que obre l'exposició, de Pau Picasso, autèntic rei del dibuix eròtic. La galeria Antoni Pinyol, única galeria de la zona membre de l'Associació, ha participat en la mostra i ha organitzat una exposició a la sala amb el mateix tema amb obres de Jordina Orbañanos, Lúcia Pérez i Josep Uclés. **A.R.**

□ **13ena edició de la Biennial de Pintura Jove de Reus**

La Galeria Anquins i l'Obra Social de Caixa Penedès convoquen la 13ena edició de la Biennial de Pintura Jove de Reus. La data màxima d'admissió d'obres serà el 4 de desembre de 2009, els artistes participants han de tenir entre 18 i 34 anys. Les bases es poden consultar en www.anquins.com

L'anterior edició de la Biennial de Pintura Jove de Reus va rebre més de 100 propostes, entre les quals va destacar el treball de Rui Gomes, que es va emportar el guardó. Aquest any la Biennial reforça l'objectiu de promoure l'obra dels artistes participants realitzant el concurs en dues fases. En la primera els artistes hauran de presentar un dossier amb els seus treballs, el jurat en farà una preselecció de 20 artistes que podran presentar una obra, una de les quals optarà al premi final. Les obres seleccionades formaran part d'una exposició a la sala Artloft de Reus i més endavant es podran veure a l'Aula de Cultura de Caixa Penedès de Vilafranca del Penedès. Amb les obres preseleccionades s'editarà un catàleg i una d'elles serà portada de la revista *Bonart* al llarg de l'any 2010. L'àmbit del premi, que fins ara era nacional, s'amplia ara a Portugal i Andorra. **M.D.**

□ **Més enllà de l'objecte**

I Obres de la Col·lecció MACBA

Sala Antoni Garcia (Antic Escorxador), Tortosa. Del 30 de gener al 8 de març de 2009

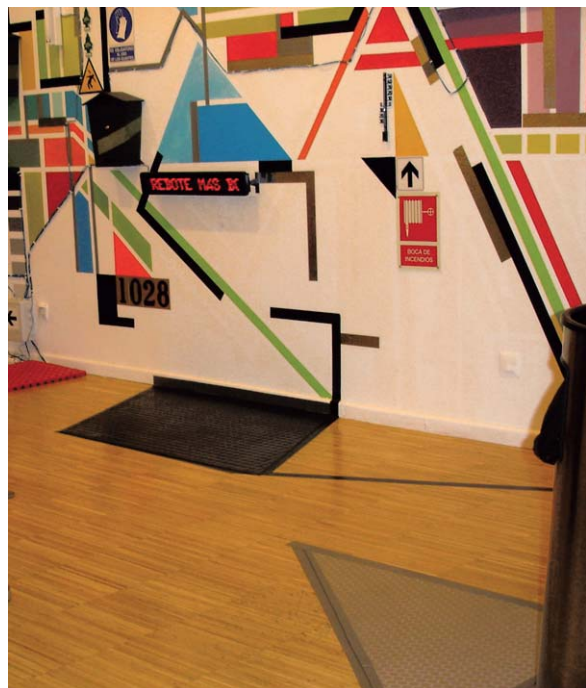
Exposició itinerant durant el 2009, amb obres del MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona) que té per objectiu difondre l'art contemporani arreu del país i descentralitzar les col·leccions del museu de referència de la contemporaneïtat artística a Catalunya. Una bona oportunitat per veure algunes de les obres més significatives de l'art català dels seixanta i començament dels setanta, en diverses tècniques i suports; d'un moment en què es produeix la transició de l'informalisme (art de l'objecte) al conceptualisme (l'art del concepte). **I.F.**

□ **Fito Conesa | Kaüpunke**

Intervencions al vestíbul Caixaforum Tarragona. Del 24 de març al 6 maig de 2009 // www.sin-ti-tulo.net

De la mateixa manera que un tetrabrik de suc de taronja ens evoca un taronger, Fito Conesa amb el seu treball –que ha titulat *Kaüpunke*– ens evoca una ciutat. Perquè *Kaüpunke* conté els elements emocionals de la ciutat, particularment els estímuls que ens provoca, les interaccions i associacions que implica, vaja una cosa semblant al que sentim quan obrim un tetrabrik i prenem un got de suc de taronja. Podem definir un suc de taronja? Jo no,

però quan el tasto puc dir immediatament que el que tinc a les mans és un suc de taronja. El mateix passa amb la instal·lació que Fito Conesa ha fet per al vestíbul del Caixaforum –i que com ell mateix em va confessar amablement, va comptar amb algunes dificultats tècniques–, no és ni molt menys una ciutat, ni un poble ni res semblant, és com el tetrabrik... però quan transitem al seu voltat ens sentim colpejats per les emocions que transmet la ciutat. **M.D.**

□ **Sara Janini | Territori Dong**

Espai Pep Escoda (C/ Comte, 8, Tarragona). Del 15 de setembre al 15 d'octubre de 2009

Els personatges de Janini sembla com si tinguessin vida pròpia més enllà del paisatge que els envolta. La selecció de treballs que mostra a l'Espai Pep Escoda està centrada en l'ètnia dong, que viu al sud de la Xina, en les províncies muntanyenques de Guizhou i a la regió de Guangxi. Els dong han mantingut les seves tradicions i estil de vida agrari pràcticament igual al llarg dels darrers sis cents anys, això es tradueix en un profund vincle amb el medi natural del qual obtenen tot el que necessiten i amb el que han establert una relació de respecte que es reflecteix en la forma de treballar la fusta o construir les cases. Janini vol amb el seu treball que ens preguntem que senten o que pensen els dong, fugint de l'enfocament purament etnogràfic o exòtic del turista de cap de setmana i vol low cost. **M.D.**

□ **Tallers Oberts dels Artistes a la Part Alta de Tarragona**

Tarragona. 4, 5, 6 i 10 de setembre de 2009

Per cinquè any consecutiu els artistes de la part alta de Tarragona obren els seus estudis al públic. Aquesta iniciativa va acompanyada d'activitats de tota mena: accions, performances, concerts, projeccions i una exposició col·lectiva. L'exposició col·lectiva, celebrada a l'Antic Ajuntament del Carrer Major de Tarragona, mentre els tallers estaven oberts, ens permet constatar la diversitat d'estils i interessos d'aquest grup de creadors. La resposta del públic, que no té masses oportunitats d'acostar-se a la feina diària dels artistes, ha estat molt positiva. El que més m'ha agradat és la varietat, que en aquest cas vol dir dinamisme, gran cosa en temps de crisi. També comprovar que la part alta de Tarragona està més viva que mai, i que això es deu en gran part a l'impuls dels artistes i creadors que han apostat per què sigui així. **M.D.**

□ Arthur Henrique Souza
| Movimento em Si. Un instante
Fraccionado

Galeria ARTGN de Tarragona

Del 15 de juliol al 28 d'agost de 2009

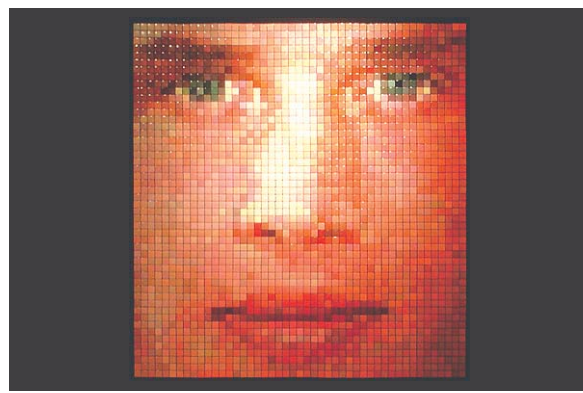
Henrique Souza esbossa en el seu treball moviments subtils, lents, que se superposen l'un a l'altre: una mà que cau mandrosa, un cos ajupit, un rostre anònim. El canvi cromàtic accelera el moviment i ens fa qüestionar si les intencions de l'artista eren exactament les que suposem, si el que veiem davant nostre és la intuïció d'un moviment o la seva ombra. Henrique Souza fa servir la paraula «coreografia» quan defineix el seu treball, un terme que fa referència als moviments molt ben estudiats, sense improvisacions, que executen els ballarins. Els treballs d'Henrique Souza no deixen res a la improvisació, quan una mà es mou els seus moviments segueixen una lògica complexa que el pintor interpreta, resumint, sintetitzant, extraintent el que tenen d'autèntic. Després es tracta de compartir amb l'espectador aquesta troballa, aquest elixir. **M.D.**

□ Xavi Muñoz | Paradise

Centre d'Art Cal Massó de Reus. Del 27 febrer
al 2 de maig de 2009 // www.ninaboy.com

Originalment dissenyat per a la portalada del convent de Sant Agustí (al districte de Ciutat Vella, a Barcelona), Xavi Muñoz va instal·lar una de les seves obres a la façana del Centre d'Art Cal Massó de Reus. Tota una declaració de principis d'aquest artista, que treballa amb mosaic vítric, donant a les seves peces un efecte pixelat que ens fa reflexionar al voltant del que és real –les obres que tenim davant dels nostres ulls– i les imatges virtuals reproduïdes en una pantalla d'ordinador o telèfon mòbil. Si examinem de prop les petites tessel·les que componen el mosaic veiem que tenen autonomia pròpia derivada de les diferències que detectem entre elles i de la unitat que els confereix el color. Si fem un pas enrere, les individualitats es difuminen, un nou pas enrere ens fa establir relacions entre els camps de color que anteriorment tenien vida pròpia. Retrocedim unes passes més per intuir una imatge nova que emergeix a la nostra retina. **M.D.**

□ Mireia Saladrigues
| Els significats de l'art

Capella de Sant Roc, Valls. Del 17 juliol al 7 d'octubre
de 2009 // www.mireiasaladrigues.com

L'art de la ment, l'art de cuidar les plantes, l'art de la guerra. Mireia Saladrigues, artista visual, però també treballadora d'una llibreria d'humanitats, es proposa bastir una insòlita biblioteca compilant tots els llibres que cauen a les seves mans que contenen la paraula «art» en el seu títol, sense que aquesta faci al·lusió a les belles arts. Els primers exemplars es presenten a La Capella de Sant Roc acompanyats d'una conversa enregistrada entre l'artista i l'escriptora Margarida Aritzeta en la qual ambdues mantenen una disquisició entorn als orígens i múltiples accepcions del mot en qüestió. La mostra, a més a més, es complementa amb la invitació a tots els visitants de la seva pàgina web en general, i als vallencs en particular, de construir una més àmplia biblioteca virtual amb les imatges de les portades de llibres que li facin arribar. **C.d.D.**

□ Jaume Mercadé
| Dibuixos i joies

Museu Apel·les Fenosa. El Vendrell, setembre
Museu de Valls, octubre de 2009

Una nova aproximació a l'obra, sempre recordada, de Jaume Mercadé (Valls, 1889 - Barcelona, 1967), aquest cop dedicada als dibuixos, tant els preparatoris dels treballs de joieria i orfebreria, com els de paisatge fets com a exercicis previs a les seves pintures característiques de l'Alt Camp. Presenta també alguns apunts de figura, fets sobretot en l'obligada reclusió en temps de guerra. Els dibuixos de joieria han estat poc exposats o publicats i són l'aportació més novedosa de la mostra. Algunes peces de joieria i objectes de plata ens presenten el procés des del projecte a la realització definitiva. **A.R.**

□ Guillem Ferran
| Typical

Cicle d'Art Emergent
Casa de Cultura de la Generalitat a Tarragona
Del 3 al 25 de setembre de 2009

Objectes no homologats –col·lecció d'objectes atípics. Amb bona dosi d'ironia i sentit de l'humor, Guillem Ferran ha realitzat els prototips dels seus dissenys modificats d'objectes tradicionals i típics, actualitzats amb pràctiques i divertides solucions. Ampolles de vidre bufat, cadires de boga, tions de Nadal, ventalls, pintes, pitets de calçotada i complementos per a castellers, entre d'altres, es presenten amb imatges renovades sense perdre la seva funció, el tipisme i la fidelitat als materials i als oficis tradicionals. **A.R.**

□ Manel Margalef
| Psico-objectes

Escorxador de Tortosa, abril de 2009
Torre Vella de Salou, setembre de 2009

Manel Margalef torna, en les darreres sèries, al format pla de la pintura, sense abandonar els objectes trobats habituals en el seu treball, siguin fotografia, escultura o instal·lacions. Ara els converteix en elements de *collage*. Les tapisseries (pell natural o sintètica) d'objectes domèstics són desmuntades i reconstruïdes en configuracions planes en què les formes adaptades al cos humà de mobles i altres elements d'ús, provoquen que l'esquema corporal es mantingui latent en les obres i que aquestes suggereixin memòria i vivències humanes, fins i tot en les composicions més abstractes. **A.R.**

EL COS ÉS EL SOMNI DE LA RAÓ I LA INSPIRACIÓ UNA SERP ENFURISMADA. MARCEL·LÍ ANTÚNEZ: CARA I CONTRACARA

El darrer llibre de Pere Salabert.

// ASSUMPTA ROSÉS

.....
<http://peresalabert.net> / www.marceliantunez.com
 Múrcia. Editorial Cendeac, Col. Ad Hoc. 2009.

.....
*«No està entre les obligacions de l'artista entrar en el pla d'un clar raciocini, menys encara, pretendre la veritat...
 ...l'artista és qui, contra l'opinió general d'una direcció necessària per la vida, va en una altra direcció amb un objectiu diferent...»*

El salt de l'estètica és passar de tenir per objectiu principal la bellesa a tractar allò revulsiu...

...amb el somni de la memòria, s'obren els soterranis de la realitat.»

Afirmacions com aquestes ens posen en la drecera per conèixer el pensament de Pere Salabert, un altre tarragoní una mica oblidat, tot i que a final dels setanta va impulsar aquí importants actuacions culturals. Professor, savi d'ampli espectre, home sorprenent per les seves idees sobre art i cultura, que canta clares les opinions, sense contemporitzar. En els seus llibres acostuma a eludir els territoris acadèmics o més «nobles» de les Belles Arts i sondeja els temes situats en els marges o en les cruïlles més confuses. S'ha ocupat de conceptes com ara: *light*, *kitsch*, pintura anèmica, abjecció, amor i imaginació, semiòtica de l'excrement, suculència carnal, fronteres de la cultura, desordre planificat, excentricitat o llenguatges parasitaris.

Atret per la interpretació psicoanalítica, clava l'atenció en la ment creadora, entre la consciència i la intuïció, el

somni i la vetlla. Sobre l'art contemporani, manifesta la dificultat de jutjar-lo des del present, per això proposa fer-ne interpretacions obertes. Segons ens diu, s'acosta als temes de puntetes, amb poques descripcions, poca documentació i pocs judicis amb pretensions d'objectivitat. Actua amb reflexió, mirada de reüll i transversal, des de la intersecció de l'estètica filosòfica.

El seu darrer llibre és un assaig que pren per camp d'operacions principal la producció de Marcel·lí Antúnez.

Un llibre dens de 700 pàgines, generosament il·lustrat amb imatges a color, la majoria d'obres i accions de Marcel·lí, excepte en alguns apartats en què parla de referents culturals i de representacions històriques dels conceptes que tracta: la serp, la vida, l'ànima, la libido, la mitologia, la regulació vers l'espontaneïtat, la naturalesa, les màquines, el cos, els somnis i la mort. Incideix, com ja ha fet en altres llibres, en allò tràgic, sinistre o putrefacte com a categoria estètica contemporània. No m'oblidaré de dir que també tracta d'art, d'obres i accions; d'arts visuals, escèniques, teatre i literatura. I fa reflexions filosòfiques o d'estètica, que per alguna cosa són la seva especialitat acadèmica.

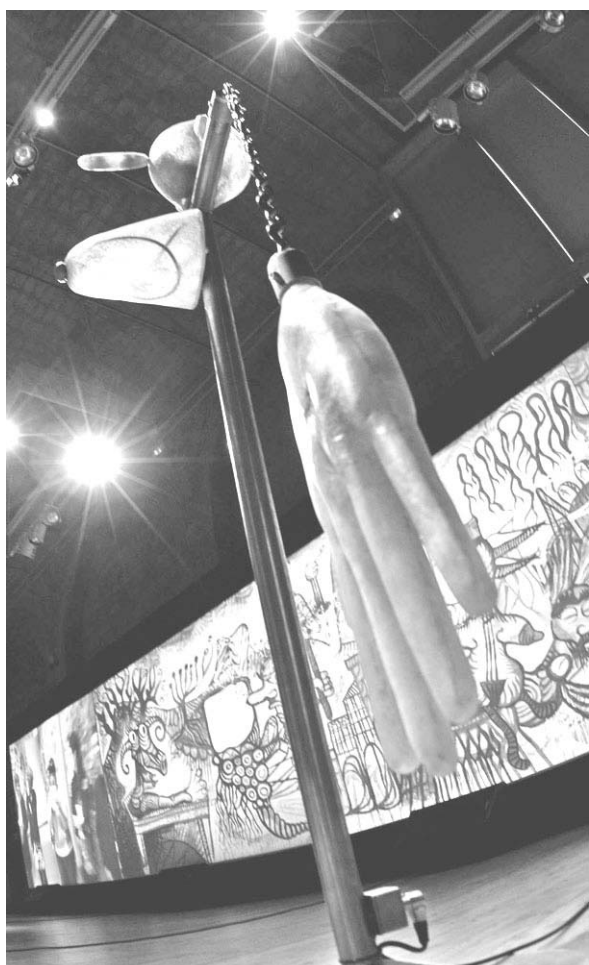
Un llibre gruixut de tal temàtica pot fer certa aprensió,

té tots els números de ser un feixuc estudi teòric, molt intel·lectual, dur de llegir. Cal dir que no en va Pere Salabert ha escrit i llegit molts llibres. Domina el llenguatge i aconsegueix ser clar i àgil. Explica coses complexes de manera simple i adopta recursos que els seus alumnes coneixen bé: sorpresa, provocacions, sentències que a primera lectura poden semblar disbarats i que després posa a lloc amb arguments i matisos. De totes maneres no deixa de ser un assaig llarg, complex, que demana tenir molts conceptes actius al pensament per lligar-los i seguir les reflexions.

Facilita la lectura el fet que ha dividit el text en capítols i apartats breus, com uns versicles, cadascun amb el seu títol, a la manera dels grans llibres clàssics. Això permet llegir-lo a fragments, si un vol. Crec que no passa res si se salta d'una part a l'altra, si es va endavant i enrere. Finalment es lliguen caps i s'elabora una visió global. No és un llibre que calgui tenir sencer a la memòria. Ni cal que totes les parts ens interessin per igual.

L'atenció per l'artista singular que és Marcel·lí Antúnez és fàcil d'explicar. Tant ell com Pere Salabert provenen de o estan implicats en el teatre. Antúnez és un autor pluridisciplinar que conjuga teatre, plàstica, cinema, dibuix i l'acció del propi cos, per expressar la vida, la memòria i l'inconscient. Sempre al límit de les «conveniències». En la nostra societat petita, petit burgesa, provinciana, moralista, no és fàcil que es reconegui un treball semblant. L'entramat de la cultura mira de reüll un artista descarcat, carnisser, carnal, com també l'obra exposada amb el realisme de l'acció directa i la màgia dels mitjans audiovisuals i cibernètics.

No hi ha paisatges exteriors als ulls ni aliens als sentits. Aquesta premissa uneix dos creadors, l'escriptor i l'artista, exploradors amb objectius afins que Salabert resumeix: *«Entre somniar la vida i viure els somnis, hi ha una tercera via: compartir el somni. Aquesta és la tasca de l'artista.»*

METAMEMBRANA. MARCEL·LÍ ANTÚNEZ

// ASSUMPTA ROSÉS

.....
 Cal Massó. Reus. Del 14 de gener al 13 de febrer de 2009
www.reus.cat/cultura/museus

.....
 Cal Massó, va ser un dels cinc centres amb Olot, Granollers, Lleida i Barcelona que van presentar *Metamembrana* de Marcel·lí Antúnez, simultàniament i en xarxa en una producció de l'Anella Cultural. Una projecció de 12 metres, amb els personatges i els dibuixos carnals i onírics de Marcel·lí, va servir de marc a les imatges inserides des de quatre interfícies que fan que l'espectador intervingui i es faci protagonista de l'obra amb la digitalització del seu rostre que apareixia en pantalla integrat en els personatges o el paisatge.

Conflüen en l'obra filmacions, dibuixos, objectes, música, animació i actuació, amb un resultat creat per la interacció dels diferents públics i la porta oberta als canals de les altres seus i a Internet.

La instal·lació s'ha portat després a molts altres centres: Sao Paulo (Brasil), Sonar Nova York, Santiago de Chile, Sonar Barcelona, etc.

L'ÀFRICA A TARRAGONA

PIETER HUGO

// LLUÍS VIVES

.....
Tinglado 2 – Port de Tarragona – Dins el Projecte SCAN
 Maig de 2009

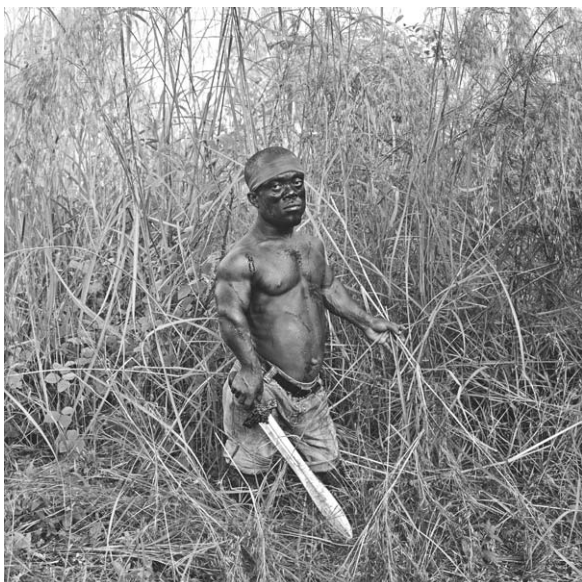
www.pieterhugo.com

www.scan.cat

Cap de les seves fotografies ens deixa descansar. Tot i que, al cap i a al fi, només són fotografies, qualsevol espectador es posa a prova. Representacions de l'Àfrica. Quan dic que tan sols són fotografies no ho dic amb suspicàcies, o potser sí? La fotografia, quan ho és sense qüestionar-se, a boca de canó, ens parla sobretot d'allò que representa. També, però menys, del seu autor i de la seva posició davant la magnitud dels fets. I encara, potser, ens parla menys de la pròpia fotografia; en aquest cas per la dificultat d'independitzar la imatge del seu gran i poderós referent. En determinats moments, però, a qui li importa

allò que ens pugui dir la fotografia sobre la fotografia? El mitjà s'utilitza aquí, per resoldre una representació de la vida, alienar-nos de la cultura i de la història, per esclafar-nos contra la vida. La vida –entre d'altres– és la humanitat, i la humanitat rau en l'individu. L'expressió del cos i la seva representació no és res sense la mirada que ens obre la porta de la consciència humana, la dualitat complexa entre el cos i la consciència. Potser aquest és l'encís del

bon retrat: la mirada que electritza qui mira, que fa baixar el cap, que desvetlla universos profunds. L'home és una abstracció, o almenys l'abstracció és la manera d'abastarlo per poder exercir l'intent de la seva comprensió. La categoria, la paraula que adjectiva i simplifica per a la comunicació, no obstant, és una tremenda injustícia sobre la humanitat (no tota la humanitat), em refereixo a aquella humanitat que rau en l'individu. El concepte: africà, negre, suburbi, judici...

El problema és comú i general però s'expressa individualment. Enfront d'aquest pensar-nos hi ha la fotografia com un reducte de realisme. Deixem-nos de punyetes d'una vegada. La fotografia no enganya. Som nosaltres que li atribuïm poders que la fan vulnerable a la manipulació. És la realitat la que és enganyosa, ininterpretable, inquietant, opcional, desconeguda, inversemblant, estranya. És la realitat allò que aquí és interessant. Deixem, doncs, de parlar de la fotografia: al cap i a la fi havia quedat clar que només era fotografia. En aquesta qüestió Pieter Hugo no va mes enllà. Amb la màxima simplicitat disposa del mitjà fotogràfic com ho fa

un bon fotògraf.

Passem a la injustícia de la paraula. El fotògraf, sud-africà, blanc i ros, viatjant del continent, podràs físicament com un dels personatges de les seves fotos, fotografia l'Àfrica real, retrata els individus i les coses que fa la gent: el treball, l'autorepresentació, l'escenificació dels seus costums, amb els seus paisatges blancs presidits per la negror orgullosa. Escenifica les formes del poder a escala,

enmig de la devastació del territori. Regnes i reis de la misèria esgrimint les seves joguines. Amenaçant dels seus actes, poders i disposicions. Tot plegat aspectes molt difícils de parlar. Parlar amb paraules i sense ofendre, vull dir. En canvi, la descripció fotogràfica (que no gràfica) que observem és fàcil. Valenta i directa. Molt valenta. Es veu el risc en apropar-te a les imatges. Sense manies ens ensenya una cara oculta, fosca, dionisiaca de l'Àfrica. A mi sí que em fan mania els fotògrafs que utilitzen l'Àfrica, que falsegen, que perdonen sense causa, que fotografien nens africans preconfigurats sense cap vergonya d'usurpació i sense mesura de la dignitat.

Àfrica és un continent. Que tiri la primera pedra qui tingui, de veritat, coneixement de la dimensió d'allò que allí passa. Creiem com és, o ens ho inventem.

Un model: a mi em sembla que cap continent no és una casa com ho és l'africà, una casa sense agranar i amb sostres de cel, amb jardins salvatges i animals molt poc domesticats. La idea de casa significa que pertany a algú. A algú altre en aquest cas. Aquest algú a l'Àfrica és molta gent que ens tracta amb proximitat i rep a canvi injustícia.

Una infinita activitat domèstica esdevé permanent i pública pels carrers i camins com a resistència. Supervivència. La contemplació exòtica de l'Àfrica, agra com la mirada d'alguns personatges de Pieter Hugo, indiferent, cruu com el bou obert en canal, excèntrica com la vestimenta de l'executiu que l'esbudella, simbòlica com les hienes, a Tarragona ha estat una experiència propera a una al·lucinació.

**NOVA YORK,
NOVA TEMPORADA**

// XAVI ACARÍN

-
- Hauser & Wirth // www.hauserwirth.com
- David Zwirner // www.davidzwirner.com
- Art since the Summer of '69 // www.artsince69.com
- iscp // www.iscp-nyc.org
- Lower Manhattan Cultural Council // www.lmcc.net
- Art in General // www.artingeneral.org
- Whitney Museum of American Art // www.whitney.org
- The Watermill Center // www.watermillcenter.org
-

Amb la nova temporada, les galeries de Nova York estrenen propostes o fins i tot, nous espais, aprofitant les circumstàncies en el mercat immobiliari. L'obertura a artistes joves (i, per tant, més econòmics) i una pensada retallada en els gastos, tant en personal com en participacions en fires, poden fer salvar la temporada. Tot i l'ambigüitat amb la qual encara es mou el mercat i la difícil situació que el quasicrack de l'any passat ens ha deixat. L'optimisme de qui està segur d'apostar pel futur sembla desplaçar tot mal auguri.

Dos exemples dels moviments en l'escena, el d'una firma que canvia d'aliances com és el cas de Hauser & Wirth, Ian Wirth ha deixat Zwirner & Wirth, i manté l'espai de l'Upper East mentre que David Zwirner s'arrela a Chelsea amb tres espais. Ambdues galeries mantenen grups d'artistes d'un nivell excepcional. I el d'un nou minúscul espai, l'Art Since the Summer'69, situat al Lower East Side (LES) que, com els seus fundadors argumenten,

és més petit que moltes de les teles que es venen a Chelsea. Aquest espai concentra una bona cartera d'artistes emergents i actualment presenta una exposició dedicada a la presència dels gossets Bichon Frises en l'art. Altres extravagàncies hem vist.

Hi ha un altre circuit on la crisi no afecta l'estat d'ànim. L'àmplia oferta de programes de residències d'artistes, com ISCP (International Studio & Curatorial Program), el LMCC (Lower Manhattan Cultural Council), Art in General, The Watermill o el mateix Whitney proposen una altre guia per l'art més jove.

El *networking* funciona, i a les sessions d'*open-studios* es creuen artistes, comissaris, galeristes, crítics i altres amb ganes d'aproximar-se a tota una nova generació.

A llocs com ISCP podem trobar artistes i comissaris d'arreu del món, normalment becats per institucions privades o governamentals dels seus països d'origen (en el cas espanyol, això seria des de la Fundación Botín fins

a la Diputació Provincial de Saragossa), actualment Naia del Castillo, Jacobo Castellano o Javier Arce ja gaudeixen d'aquest espai de Brooklyn.

Programes com l'Independent Study Program del Whitney Museum of American Art, prové d'espai a Manhattan a més d'un seguiment per part de professionals de la talla de Benjamin Buchloh o Hal Foster. Amb una exposició de «final de curs» al maig, és sens dubte un dels programes més teòrics i de més prestigi.

Una altra institució a destacar és el Watermill Center fundat per Robert Wilson el 1992. Situat a Long Island a dues hores de Nova York, aquest immens espai ofereix la possibilitat de desenvolupar una pràctica relacionada amb el fet teatral i el repte de col·laborar directament amb Wilson i altres artistes. El *showroom* per aquest programa està situat al DUMBO de Brooklyn i és un dels espais més visitats per l'elit artística de la ciutat, per a la qual Wilson és l'encarnació de l'època daurada del Soho dels seixanta i setanta.

Al fons de tot, rau la qüestió de com el sistema es desenvoluparà, si la supremacia de les galeries com a centre del mercat es mantindrà o si hi ha una altra via per connectar compradors i productors. Aquells auguris del final del capitalisme, semblen esvaïts i, ara per ara, no hi ha qui amenaci les galeries més que elles mateixes. Si un dia van ser els marxants i després les galeries, pot ser que el nou pas siguin les agències? Comissaris i artistes units en la producció de projectes per vendre directament a institucions o a col·leccionistes. No existeix una única manera de viure de l'art, i si bé el temps dirà com evolucionem, és evident que com més diversifiquem més abarquem. *On verra.*

Art in General durant la nit del soho organitzada el passat 24 de setembre.

**NACIONALITATS
INCONFESSABLES**

// CÈLIA DEL DIEGO

.....

Biennale di Venezia. Del 7 juny al 22 de novembre de 2009

www.labiennale.org // www.lacomunitatinconfessable.org

.....

En una cruïlla històrica en la qual els referèndums secessionistes estan a l'ordre del dia, l'Institut Ramon Llull aposta per promoure la participació catalana a la Biennial de Venècia inscrita dins el marc dels Eventu Collaterali.

I és que l'estructura de la Biennial es correspon amb la representació del mapa geopolític i econòmic mundial, de manera que no pot ser aliena a les mutacions de diversa índole que es pateixen. Vegem competicions polítiques entre estats i les seves capitals –la Unió dels Emirats Àrabs i Abū Zaby presenten enguany sengles pavellons– o entre continents i els estats que els componen –fa quatre anys es va atorgar una seu a Àfrica sense reparar que es tractava d'un continent amb cinquanta– quatre estats un dels quals, Egipte, ja gaudia de proposta pròpia. Iniciativa a què, d'altra banda, s'han sumat fins avui Gabon, Marroc i Comores.

A més a més, les infinites opcions de bilocació d'artistes i crítics, degudes a la seva incessant mobilitat i als habituals canvis de residència, fan possible que abanderin estats que *a priori* no els són propis, desvetllant aquest

La Comunitat Inconfessable. Venezia, Catalunya. 2009. Pietro Battisti / IRL

encaixament de l'escena artística en pavellons nacionals com un arquetip anacrònic. És així com Liam Gillick, un artista anglès que viu a Berlín, protagonitza l'actual edició en el pavelló alemany; de la mateixa manera que l'espanyola Chus Martínez va comissariar l'exhibició de la República de Xipre l'any 2005 o Alicia Framis, juntament amb Carlos Amorales –una espanyola i un mexicà llavors instal·lats a Amsterdam–, van representar Holanda l'any 2003.

La complexitat de la Biennial, però, permet que convisquin en un mateix indret el patró estereotipat en qüestió amb les crítiques a aquest model des de les pròpies presentacions nacionals. Roman Ondák –*Loop*, 2009– ha optat per anihilar el pavelló txec on havia d'exposar substituint-lo per la vegetació que regna als espais comuns dels *Giardini*; Santiago Sierra –*Muro cerrando un espacio*, 2003– va prohibir l'entrada a l'exposició d'Espanya a tots aquells visitants que no

poguessin acreditar la seva nacionalitat espanyola; Hans Haacke –*Germania*, 1993– va esbotzar completament el terra del pavelló alemany construït a l'època nazi.

En aquest context, la voluntat catalana de participar a l'esdeveniment venecià condueix Catalunya a prendre part en l'esmentat magma politicoeconòmic (juntament amb Espanya i Múrcia) de manera indefugible, tot i que aquest no es reveli com l'objectiu principal del projecte que Valentín Roma presenta al Magazzino del Sale núm. 3. *La Comunitat Inconfessable* reuneix les intervencions del valencià Daniel García Andújar, l'andalús Pedro G. Romero i el col·lectiu Site Size conformat pels catalans Elvira Pujol i Joan Vila-Puig per, tot provant de «reflectir la multiplicitat identitària de Catalunya mitjançant les pràctiques comunitàries», evidenciar de retruc les dificultats de la institució art (i no només de la biennial) per cartografiar la realitat que li és coetània.

De fet, el recent reemplaçament del *Padiglione Italia pel Palazzo delle Esposizioni* –que donarà continuïtat a l'activitat generada per la Biennial durant l'any i mig que els seus equipaments romanen tancats–, no és més que un símptoma de la voluntat de disminuir la distància detectada entre les propostes artístiques que acull la Biennial i la realitat de la ciutat que l'empara. Sembla, doncs, que les imatges d'abandonament dels pavellons nacionals que precedeixen i succeeixen els mesos d'esplendor de l'esdeveniment i que fa públiques la videoinstal·lació que Steve McQueen presenta al pavelló anglès –*Giardini*, 2009– ja han fet història.

PERMETEU-ME UN HOMENATGE...

// JORDI ABELLÓ

Juan Muñoz. Retrospectiva

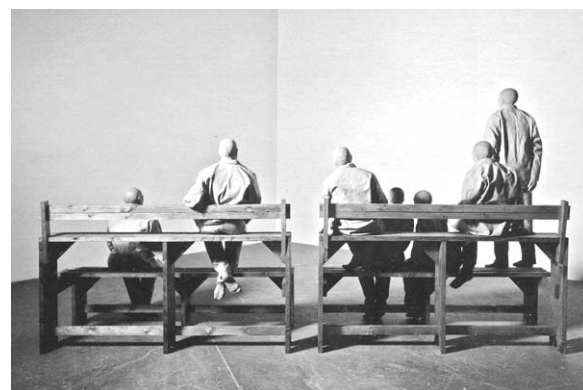
MNCARS. Madrid. Del 21 abril al 31 agost de 2008

www.museoreinasofia.es

Després de passar per la Nova Tate Gallery de Londres i el Museu Guggenheim de Bilbao, ha acabat al Centre d'Art Reina Sofia de Madrid una gran antològica-homenatge dedicada a Juan Muñoz (Madrid 1953 - Eivissa 2001)

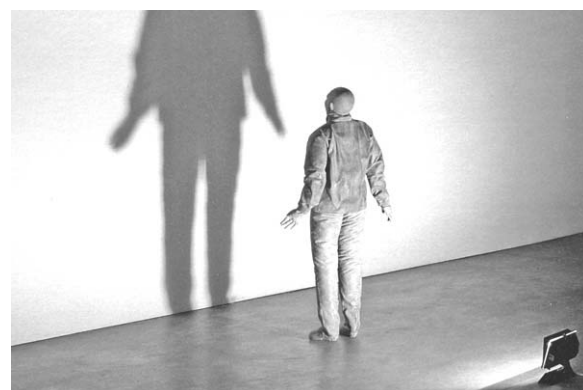
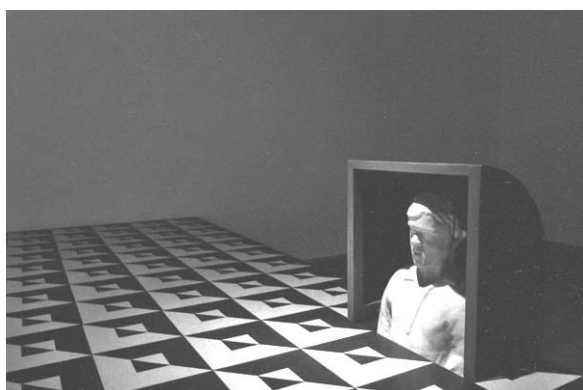
Estic assegut a la meva habitació. Multitud d'imatges amuntades durant els últims anys m'acompanyen. Sedimentades pel terra, espargides..., esperant trobar un ordre que provoqui fer-hi alguna cosa. La procedència és insospitada. Hi ha de tot. Un atlas de residus que es generen en la nostra societat i que de vegades actuen com a substituïts de la realitat. Moltes van ser rescatades en l'últim moment abans d'anar a parar en un contenidor de paper. La llum les il·lumina. Algunes em suggereixen coses. Les ordeno. Torno a buscar possibles associacions. Espero trobar un ordre ocult. Veig que algunes pertanyen al món de Juan Muñoz. Les separo minuciosament i les observo. Em vénen a la ment les seves escultures i el ja llunyà taller que vaig fer amb ell al Círculo de Bellas Artes de Madrid, juntament amb John Berger. Torno a les imatges. La realitat sembla que s'hagi impregnat del seu tarannà i que s'hagi proposat continuar-ne l'obra. Sense esforç.

Sense la presència ja de l'escultor. Com si hagués après el mestratge de l'art de Juan. Faig un cartell. Espero que la convivència de totes les imatges recollides provoquin noves obres de Juan. Espero el miracle.

Penso que hauria de parlar de l'exposició retrospectiva del Reina Sofia. Però ja no hi és. Es va acabar el 31 d'agost i ja no existeix. Totes les escultures han sortit fora de les parets del museu per tornar a barrejar-se amb tots nosaltres. I és cert. L'altre dia, mirant un programa de televisió sobre Beijing en vaig veure una. Es tractava d'un grup nombrós de xinesos rient, quiets, davant la càmera.

Agafo el quadern i començo a dibuixar. El dibuix que en resulta em fa deixar d'escriure. N'he de fer més. Senzills, però intentant penetrar en la psicologia humana. Que les figures dibuixades pensin per elles mateixes. Realment, tal com una vegada vas dir, dibuixar és una activitat meravellosa.

CULTURA I CRISI A DEBAT

// ASSUMPTA ROSÉS - Documentació basada en la Memòria publicada per l'organització

Cicle Carel·lo

Promou: Arnolfini - Pla local de Joventut - Ajuntament de Tarragona // Lloc: Casa de Cultura de la Generalitat de Catalunya. 30 de juliol de 2009

Una trobada calenta

Dins de les variades activitats del Cicle Carel·lo, el juliol passat es va fer un debat organitzat pel gestor cultural Blai Mesa, que va reunir una setantena de persones, representants de prop de quaranta entitats i grups de la zona del Camp de Tarragona. Es va viure una sensació agradable i càlida en la trobada de tanta gent afí del sector cultural que habitualment treballem de manera poc coordinada, sense estructures que afavoreixin l'ús compartit de recursos, la col·laboració, el suport mutu. El sector està disgregat i això ens fa dèbils. Fa falta un intens treball corporatiu entre indústries, creadors i promotors. En general es va constatar una percepció de precarietat i de poca valoració de les iniciatives de base per part de les polítiques culturals del nostre territori (només calia constatar l'absència gairebé absoluta de polítics). D'altra banda, vam sentir l'orgull de veure un potencial creatiu i gestor molt engrescador.

La major part de les queixes se les va emportar l'Ajuntament de Tarragona que aquest any ha decidit no convocar públicament les ajudes a produccions culturals perquè, segons diuen, volen reformar-ne les bases (?). Iniciatives com Kunstainer, la nostra revista *Artiga* i el col·lectiu Anima't, per exemple, han quedat tocats pels incompliments d'acords de paraula amb l'Ajuntament per l'any 2008 i de la tallada al zero (de moment) del 2009. Però el problema no és sols de criteris de distribució sinó de la impossibilitat real d'una política suficient que queda clara quan es comparen (proporcionalment) les infraestructures i les programacions locals amb les de les altres capitals de província de Catalunya i amb la gran majoria de les d'Espanya.

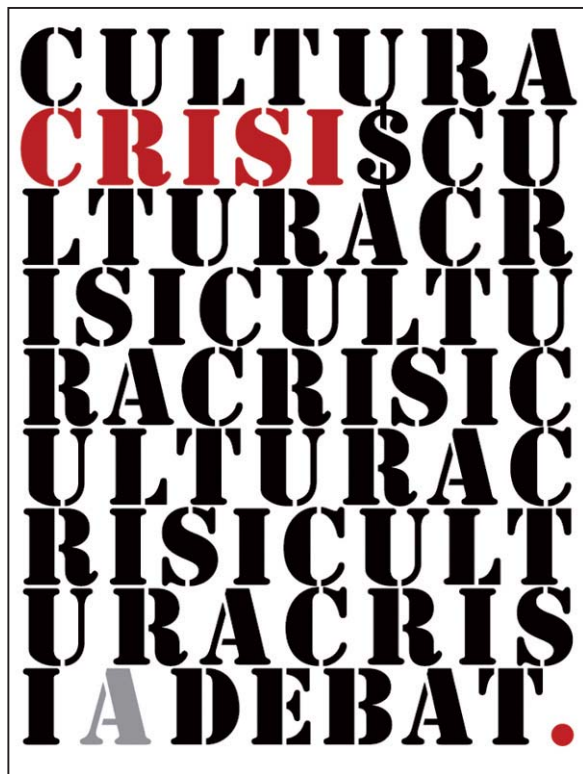
Els pressupostos canten

La insuficiència queda explicada per la comparació de pressupostos.

Carme Sais, tècnica de Cultura de Girona, sorpresa del que va anomenar col·loquialment el «forat negre cultural de Tarragona» va fer una breu valoració dels pressupostos declarats públicament que, amb totes les matisacions que calguin, és escandalosa.

Ciutat	població	pressupost cultura
Tarragona	155.536 h.	2.000.000 €
Girona	94.484 h.	4.092.160 €
Lleida	136.292 h.	6.591.925 €

Es comentà positivament la presentació de la Candidatura de Tarragona com a Capital Cultural Europea 2016 per la capacitat que tindria la nominació de projectar i dinamitzar la ciutat i els seus actius culturals. S'ha calculat que si s'aconseguís l'organització tindria la capacitat de generar un pressupost d'entre 100 i 200 milions d'euros destinats en gran part a la creació d'infraestructures com són la Ciutat de la Música, el Centre de Creació Contemporània, la Biblioteca Central i el Museu d'Arqueologia. L'aposta de l'Ajuntament de Tarragona pel projecte no passa de testimonial, com podreu veure en les següents xifres. Del compromís econòmic de les altres administracions (Diputació, Generalitat, Consell de les Arts) no en sabem res.

Pressupostos 2009 per impulsar la candidatura de diferents ciutats aspirants espanyoles a Capital Cultural 2016: Tarragona: 55.000 €; Còrdova: 7.500.000 €; Santander 3.700.000 €.

No calen comentaris. Sí caldria una resposta, rectificacions o puntualitzacions de part dels responsables.

Un pla de rescat contra la crisi

A la trobada, Florenci Guntín, representant de l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya, va explicar que ells han presentat un projecte que aspira a influir en l'àmbit estatal, demanant un pla per a les arts visuals semblant als que s'han fet amb altres sectors productius atacats per la crisi. Reivindicacions com la llei del mecenatge, incentius fiscals, l'estatut de l'artista, facilitats en les cotitzacions a la Seguretat Social, etc. queden recollides en un Pla de Recat de les Arts i la Cultura que es presenta com a analogia al pla desenvolupat als EUA pel president Roosevelt en la postguerra, els anys cinquanta, en el marc del New Deal i que va tenir uns resultats històrics, tant en l'àmbit econòmic com el de lideratge cultural internacional.

D'aquest pla en trauríem la consigna: No retalls sinó incentivació de pressupostos per cultura.

El centre de creació contemporània

Recordem que el va promoure una notable i voluntariosa assemblea sectorial que es va reunir durant mesos. Esperat, desitjat, necessari, el Centre de Creació Contemporània de Tarragona es fa esperar. Fa mesos que s'anuncia com a imminent la convocatòria de la plaça de direcció i el començament d'activitats, amb o sense local definitiu, com ja s'està fent a Girona. A Barcelona, la plaça de direcció pel Centre d'Art del Canòdrom, projecte molt més recent, ja s'ha fet pública. Què té la de Tarragona que costa tant?

Consell de les arts

Si algú pot intervenir amb autoritat sobre les institucions locals i canalitzar recursos per millorar la situació és el Consell Català de les Arts. També en aquest organisme haurem de vigilar els percentatges pressupostaris que destinen a Tarragona i a les comarques del Sud (recordem que el Centre d'Art d'Amposta està pendent d'una inauguració que es va posposant). Tenim confiança en Chantal Grande, tarragonina membre del Plenari del Consell del CONCA, present i atenta a la trobada Cultura i Crisi, esperem que tindrà alerta els consellers i que aquests actuaran en conseqüència.

CRÈDITS ARTIGA: Direcció: Assumpta Rosés // Consell de redacció: Cèlia del Diego, Ivan Favà, Assumpta Rosés i Antonio Salcedo // Correcció de textos: Agnès Toda // Disseny i maquetació: Alexandre Ayxendri Apartat de Correus 4119. 43007, Tarragona // artiga@art-tarragona.com // Versió digital: www.art-tarragona.com